

# Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE OKRAJEV ČRNOVELJ, NOVO MESTO IN TREBNJAK

Leto I. — Stev. 24

Novo mesto, 5. avgusta 1950

Izhaja tedensko

**Kako smo v novomeškem okraju pripravili odkup belih žit**

Priprave za odkup belih žit v okraju Novo mesto niso potekale tako, da bi danes, ko se je odkup že pričel, lahko pričakovali izrednih uspehov. Vsekakor bo odkup uspešen, izognili bi se pa marsikateri težavi, če bi krajevni ljudski odbori in komisije za ugotovitev hektarskega donosa ter okrajni aktivisti s poverjeništvom za državne nabavke temeljiteje izpolnili svoje naloge. Da se je odkup začel šele pretekel soboto, je krivda tudi v Ljubljani, odkoder so poslali za novomeški okraj plan šoštanjskega okraja. Ko so v Novem mestu plan razdelili in začeli z njim seznanjati kmete, so v Ljubljani ugotovili napako, v Novo mesto pa poslali nov plan. Teden dni dragocenega časa je šlo v nič. Takole nekako se je začelo. Okraj je uvidel, da čas beži. Revizijo o hektarskem donosu so na krajevnih ljudskih odborih v glavnem vestno izpolnili. Ponekod natancanje, kot drugod.

Tudi mlačev ne poteka tako, kakor bi človek želel. Okraju Novo mesto dodeljene mlatilnice včasih zaidejo drugam. Tako se je mlatilnica, ki bi morala luščiti pšenično zrnje v našem okraju, znašla kar na lepem na Raki. Menda je tam več belega kruha, prekajene svinjine in vina. Gustroj je dolžan dati za to odgovor, prav tako tajnica KLO Prekope, ki je odšla mlatit na Rako, namesto da bi skrbela v svojem kraju, odnosno okraju, za uspešno mlačev.

Norme, koliko žita ima oddati posamezni kmet svoje skupine na en hektar obdelovalne zemlje, tudi niso odgovorne komisije povsod pravilno postavile. Poglejmo samo v KLO Gradišče. V tem kraju je obremenitev velikih kmetov prenizka. Dokaz imamo pred seboj: 1. skupini je postavljena norma 16 kg belih žit na en hektar obdelovalne zemlje, drugi skupini 42 kg, tretji 59, četrti 75, peti 58 in šesti 60 kilogramov. Primerjajmo le drugo in peto skupino. Nepravilno delo odgovorne komisije je na dlani, pa tudi primerjave ostalih skupin med seboj pričajo, da na KLO v Gradišču ni vse v redu. V Gradišču tudi s hektarskim donosom ni vse v redu. Komisija je s tajnikom odbora vred določila hektarski donos 700—800 kg, ugotovljeno pa je od strani okrajnih aktivistov, ki so vestno delali, da je stvaren donos 1550 kg.

Primer iz Bele cerkve je tudi prepričljiv dokaz o nepravilnem delu komisij in odbora. Ferkolj Alojz, član KLO je obremenjen z 974 kg vseh belih žit, ostala gospodarstva pete skupine, v kateri je tudi Ferkolj, pa so obremenjena po 1700 kg in celo 2200 kg vseh belih žit.

Takih primerov imamo tudi v drugih KLO. Vzroke ni težko najti: zbori

## Častna, pa tudi odgovorna je naloga okrajnega plenuma OF

Preteklo nedeljo je zasedal v Novem mestu razširjeni plenum OF novomeškega okraja. Poleg članov plenuma in odbornikov nekaterih osnovnih organizacij je bil na vzoč tudi član IOOF Slovenije tov. Bogdan Osolnik, pomočnik ministra za znanost in kulturo vlade FNRJ, katerega so aktivisti toplo pozdravili.

Dnevni red plenuma je vseboval referat o reorganizacijskih ukrepih v državni upravi in nalogah, ki stoje pred OF v zvezi z decentralizacijo v naših političnih in gospodarskih ustanovah. O tem važnem vprašanju je obširno govoril sekretar OK KPS novomeškega okraja tov. Martin Zugelj. Iz njegovega obsežnega predavanja prinašamo nekaj glavnih misli:

Geslo: »Zemljo kmetom, tovarne delavcem ima v sebi globok vsebinski smisel. To geslo vsebuje, kakor je dejal tovaris Tito nedavno v zvezni skupščini, celoten program socialističnega odnosa v proizvodnji glede na družbeno lastnino, glede pravice in dolžnosti delovnih ljudi — in ga začemo moremo in moramo uresničiti v praksi, če hočemo zares zgraditi socialism. V kratkem bodo delavci s svojimi delavskimi sveti začeli prevzemati tovarne, rudnike, železnice in ostala proizvajalna sredstva v naposredno upravljanje. Dosedanja državna lastnina teh sredstev bo postopoma prešla v višjo obliko socialistične lastnine. Ni namreč najvišja oblika družbenje lastnine drž. lastnina, kakor to učijo in delajo v Sovjetski zvezri! Nasprotno. Naša pot v socialismu dokazuje, da je državna lastnina najnižja oblika družbenje lastnine. Vodstvo naše države, ki brezmejno zaupa svojemu predanemu ljudstvu, dalje razvija čisti nauk marksizma-leninizma. V Sovjetski zvezri 31 let po revoluciji se nikomur ni prišlo na misel, da bi izročil tovarne delavcem v neposredno upravljanje. V Sovjetski zvezri danes grobo

pačijo znanost Marx in Lenin, govorijo o vodilni vlogi velikoruskega naroda nad ostalimi narodi Sovjetske zveze, proglašajo cele narode za reakcionarne, jih preseljujejo itd., enostransko vzgajajo ljudi, v svoji zunanjji politiki pa se zaradi breznačelnosti poslužujejo ukrepov imperialističnih držav. Vzrok za tako stanje lahko iščemo v tem, ker se je v sovjetsko Partijo vgnezdel birokratizem, ki se skupno z birokratskim državnim aparatom zrašča v eno celoto. Ne ljudstvo — temveč država in njen zamotan aparat, to je postal cilj sovjetskih voditeljev. Tudi pri nas, je nadaljeval tov. Zugelj, se je v gospodarsko, upravno in politično življenje začel vrivati najnevarnejši nasprotnik socializma — birokratizem. V čem obstoji birokratizem? Ta nalezljiva bolezni ni skrita samo v delu tistih ljudi, ki niso videli potreb ljudstva in so mimo življenja vodili papirnato borbo z raznimi težavami. Birokratizem ni samo v neštetih zamotanih obrazcih, poročilih, dopisih, kilometrskih statistikah itd. Birokratizem, ki mu nudita tehnična in kulturna zaostalost naroda najugodnejša tla, je začel poganjati korenine tudi v glavah ljudi, ki so ponekod delali in šli naprej samo takrat, ako jih je na to opomnila okrožnica ali vzpodbudil dopis. Naše vodstvo pa je pravočasno spoznalo veliko nevarnost. Prenehali smo prenašati sovjetske šablone, dasiravno smo v prvih letih naše izgradnje lahko s pridom uporabili prenekatero dobro izkušnjo iz SZ. Napovedali smo boj birokratizmu. Ta boj pa je mogoče voditi do končne zmage, kakor je učil Lenin, ako je vse ljudstvo udeleženo v upravljanju. Zato pomeni novi zakon o upravljanju državnih gospodarskih podjetij in višjih gospodarskih združenj po delovnih kolektivih še krepkejši razmah našega zgodovinskega procesa. Napačno pa bi bilo seveda zamenjavati nujno potrebno evidenco in administracijo že z birokracijo.

### Kako je delala Fronta v našem okraju

Tovaris sekretar se je v svojem referatu nato dotaknil dela OF v novomeškem okraju. Kritiziral je osnovno slabost v delu okrajnega odbora OF, ki je bila v tem, da

je izvršni odbor zanemaril sodelovanje s člani plenuma. Zato je zamrlo politično delo na vasi. Okrajni odbor OF se je nastanjal na okrajni aktiv uslužencev raznih

volivcev niso bili temeljito izpeljani, oziroma jih enostavno ni bilo. Tajnik Pavšek v Beli cerkvi pravi, da takih sestankov sploh ni treba. Torej tako, množičnih sestankov ni treba! In praviti sestanki so tisti, kjer se lahko ljudje najbolj odkrito razgovore, kjer imajo najlepšo priliko za razkrivkanje špekulantov in kjer lahko pravilno obremenijo posamezna gospodarstva. In teh sestankov, tovaris Pavšek, ni treba!

Mlatilnice in cepci so v našem okraju izluščili že nič koliko mernikov pšeničnih zrn. Tudi mlatilne merice se že zbirajo na določenih zbiralnicah. Zbiralci teh meric so bili točno poučeni,

kakor naj poteka to odgovorno delo. Deto takega zbiralca zahaja odgovor in kazen. Mlin v Mačkovcu daje jasno sliko, kako izpolnjujejo zbiralci zaupano jim delo. 24. junija so pripeljali s kamionom žito I. kvalitete, v resnici pa je bilo v dveh vrečah vse polno lJuljke. Z drugo poslalko so pripeljali v ta mlin od celokupnega žita 30% primesi, sme je pa biti največ 10%.

Zadruga v Beli Cerkvi je sicer pokazala, da svojo dolžnost izpolnjuje vse drugače, kot pa nekateri privatniki, vendar ne tako, kakor bi moral. Žito je bilo slabo očiščeno.

To so podatki, s katerimi doslej razpolagamo. Dnevi, ki so pred nami, bodo pokazali nove napake, prav tako pa tudi lepe primere zadružnega sektorja in pa privatnih kmetov, ki bodo svojo dolžnost do skupnosti izpolnili nadvse častno. Še je čas, da se marsikje popravi zamujeno in tako zagotovi delovnemu človeku prepotreben kos dobrega kruha.

poverjeništev in skušal preko njih politično delati na terenu, kar pa seveda ni rodilo potrebnih uspehov. Namesto, da bi člani plenuma, med katerimi so naši najprednejši in najboljši aktivisti OF, neprestano vsak v svojem kraju razlagali članom Fronte našo politično linijo, tolmačili odredbe in zakone in pojasnjevali ljudem, kam gre naš razvoj, so tu in tam sicer včasih aktivisti okrajnega ljudskega odbora imeli sestanke, vendar pa so isti ljudje takoj nato v prav istih krajev opravljali naloge odkupnih podjetij, izterjevali davke itd. Pri tem je prišlo do grobih nepravilnosti. Namesto, da bi bili ljudski odbori skupno s krajevnimi odbori OF pravilno in živiljenjsko razdeljevali odkupne obveznosti, so — mimo ljudstva, brez zborov volivcev in brez političnih sestankov frontne organizacije marsikje delati hude napake.

Nepravilnosti je treba nemudoma popraviti. Okrajni odbor OF, ki mora videti v članih plenuma svoje najožje sodelavce, mora začeti uresničevati osnovno naloge Fronte: politično delo na vasi. Naloge, ki stoje pred ljudsko oblastjo, odkupnimi podjetji itd. bodo izvrševali za to odgovorni ljudje. Frontne organizacije pa bodo s pomočjo frontnih aktivistov, predvsem pa s sodelovanjem članov plenuma OF, skrbeti za živo politično spremljanje vseh dogodkov doma in po svetu.

Ko je nato tov. Zugelj razložil članom plenuma njihove naloge za politično in kulturno vzgojo ljudstva, je podprtjal nalogo, ki stoji pred nami vsemi: usmerjati miselnost našega človeka v socialistično miselnost. Nadalje je obširno govoril o nalogah nadaljnje širjenja zadružništva v okraju in dolžnostih, ki jih imajo pri utrjevanju dosedanjih in ustanavljanju novih zadružnih organizacij OF. — Govoril je nato o drugem ljudskem posojilu in gorovicah o vojni, na katerih frontne organizacije ne odgovarjajo članom in ne pojasnjujejo jasnega stališča naše države, ki se bori za mir. V narodnoosvobodilni vojni se nismo plašili krvavih okupatorjev, ki jih je bilo kakor listja in trave ter smo jih in njihove domače pomagače izdajalce poginali zmagoslavno z naše zemlje. Več samozvesti in narodnega ponosa, predvsem pa prepričanja, da imamo z vsakim dnem na svetu več iskrenih prijateljev, ki vidijo v nas zgled male, svobodne in samostojne države, ki se resnično bori za enakopravnost med narodi in za mir, ki bo enak za velike in male, vse to nas mora krepiti in utrjevati v našem vsakdanjem delu.

### Uspehi . . .

O delu in organizacijskem stanju Fronte v okraju je poročal tov. Burger. V prvem polletju je bilo sprejetih v OF v okraju nekaj nad 600 novih članov. Organizirana sta bila dva tečaja za odbornike KO OF, tekem koscev se je udeležilo 120 ljudi, ljudska inspekcija pa ima v vrstah OF 228 in pri sindikatih 119 članov. V Smihelu in Brusnicah sta najdelavnje grupe ljudskih inspektorjev. V tednu cest je bilo prostovoljno delo frontovcev doseženo s 106%, v tednu pogozdovanja pa pogozdenih 22 ha goličav in narejenih nad 1700 prostovoljnih ur. Komisija za agitacijo in tisk je začela izdajati »Dolenjski list«, ki se je že lepo razširil v treh dolenjskih okrajih, bo pa se moral izboljšati svoje delo. V petih gozdnih brigadah je letos delalo nad 350 frontovcev. Dve brigadi sta bili udarni, ena pohvaljena. V novomeški brigadi pa je poleg tega priborila okraju prehodno zastavo IOOF Slovenije v trajno last. Pohvaljene so bile (Nadaljevanje na 2. strani spodaj)

## Začetek vpisa II. ljudskega posojila

Na sestanku LMS Metlika so mladinci sklenili, da se bodo častno odzvali klicu državnega vodstva in vpisali 30,000 din ljudskega posojila. Ce se vzame v obzir, da polovica članov tega mladiškega aktivna nima mesečnih prejemkov, održa 30,000 din posojila metliške mladine visoko politično zavest in zaupanje v državno vodstvo.

Mladini se pridružujejo tudi naši kmetje. Poročila govore, da so se kmetice — članice AFZ Smolenja vas pri Novem mestu obvezale, da bo vsaka izmed njih vpisala po 1000 din posojila. Prav tako v Mirni peči in v drugih krajih, člani sindikalne podružnice OZKZ Crnomelj bodo vpisali 60.000 din, v Tovarni učil v Črnomelju 50.000 din, delavci gradbenega podjetja »Pionir« v Gradcu pa 54.000 din.

Preteklo soboto so začele delovati vpisne komisije, ki bodo imele pri vpisu veliko odgovornega dela. Da bo našim bralecem razumljiveje, kako bo potekalo II. ljudsko posojilo, prinašamo naslednja navodila.

Izkusnje pri vpisovanju prvega ljudskega posojila so pokazale v administrativnem poslovanju nepravilnosti. Pri vpisovanju družega ljudskega posojila bo organizacija tehnično-administrativnega dela precej drugačna. Vpisna mesta so bila ob vpisovanju prvega ljudskega posojila močno zapletena in so povzročila bankam veliko nepotrebne dela pri vplačevanju, še več pa pri izplačevanju. Organizacija dela drugega ljudskega posojila bo potekala bolj enostavno in hitreje, tako pri vpisu, še bolj pa pozneje pri vplačevanju obrokov.

Koliko dela bo odpadlo pri vpisovanju družega ljudskega posojila, vidimo že iz tege, da se obveznice ne bodo glasile na ime, temveč na primositelja in da se bodo za posamezne obroke izdajale vpisnikom takoj obveznice v višini obroka, medtem ko je bilo treba pri prvem ljudskem posojilu čakati 6 mesecev in medtem voditi pregled na sto in sto tisoč vpisnikov.

Vpisna mesta, ki bodo vršila vse tehnično-administrativno poslovanje z neštetimi vpisniki, bodo drugačna. Vpisovanja družega ljudskega posojila se bodo vršila:

1. Pri vseh podjetjih in ustanovah, ki vodijo svoje samostojno knjigovodstvo.
2. Pri vseh osnovnih frontnih organizacijah v mestu in na vasi.
3. Pri vseh kmetijsko delovnih zadrugah na vasi.
4. Na vseh večjih gradbiščih, kjer delajo frontne in mladiške brigade.
5. Za obrtnike pri vseh obrtniških zbornicah.

Za izvedbo odgovornega posla v zvezi z vpisovanjem in vplačilom ljudskega posojila bodo zadolžena po upravni liniji podjetja, oziroma ustanove in zadruge. Vpisna mesta bodo poslovala ves čas vplačevanja obrokov ljudskega posojila in ne samo v času vpisovanja.

Pri osnovnih frontnih organizacijah bodo vpisovali ljudsko posojilo vse, ki niso v ka-

kršni koli službi. Vpisna mesta bodo v teh organizacijah sicer prostovoljna, vendar stalna mesta, ki bodo svojo nalogu izvršila dokončno šele s polnim vplačilom vpisane vsote ljudskega posojila ter z izročitvijo obveznic vpisnikom.

Predvsem bo upoštevana akumulacija kupnih fondov pri našem kmečkem prebivalstvu. Komisije za vpis ljudskega posojila pri kmetijsko delovnih zadrugah, bodo imele kot prvo malogo, da dosežejo čimvečje število takojšnjega celotnega vplačila posojila, ki ga bodo vpisali kmetje zadržniki.

Enako važno naloge bodo imele osnovne frontne organizacije na vasi tam, kjer še ne obstajajo kmetijsko delovne zadruge in na vasi, kjer niso vsi kmetje vključeni v kmetijsko delovno zadrugo. Frontne organizacije na vasi bodo morale ljudem pravilno razložiti pomen vpisovanja ljudskega posojila in jim prikazati potrebo vpisovanja. Skrbeti bodo morale, da bo vsak član Osvobodilne fronte vedel, kaj je ljudsko posojilo.

Pri sindikalnih podružnicah ne bo vpisovanja ljudskega posojila, ker bodo vpisopravila podjetja, ki vodijo samostojno knjigovodstvo. Tako bo odstranjena napaka vpisovanja prvega ljudskega posojila, ko so vse naloge v zvezi s posojilom napotili le na sindikalne podružnice.

Naloge vpisnih mest, vpisnih komisij ter poslovnih sekretariatov so velike. Zato je treba že takoj sedaj misliti na vse propagandne in tehnične priprave, predvsem pa na treba zvišati potrebljivo število sodelavcev za opravljanje poslov pri vpisnih mestih. Organizacija vpisa ter vplačevanje ljudskega posojila mora biti pripravljena do podrobnosti, da bomo kos vsem postavljenim nalogam. Vse to je pogoj za čim lepši uspeh ljudskega posojila, ki mora biti prikaz naše enotne in trdne volje za čimprejšnjo izpolnitve petletnega plana in za zgraditev socializma z lastnimi silami, kljub oviram z imperialističnega zahoda ter informbirojevskega vzhoda.

Z vpisovanjem ljudskega posojila bodo naši delavci po tovarnah, rudnikih, podjetjih in kmetje dokazali, da naš dolenjski človek dozoreva v resnično zavednega in prednega graditelja socializma. Tudi naš dolenjski človek ne živi sam za sebe, temveč se druži z ostalimi delavci, s katerimi skupno dela in izvršuje petletni plan. Prav tako se bodo skupno pogovorili za vpis ljudskega posojila in s tem izkazali predanost naši domovini, Partiji in Titu.

Člani, ki so zadolženi za vpis ljudskega posojila pri osnovnih frontnih organizacijah, podjetjih, ustanovah in drugod, ter aktivistih, ki ljudem tolmačijo pomen in način vpisovanja ljudskega posojila, naj se za pomoč pri svojem delu poslužijo »Slovenskega poročevalca« od 18. junija letos ter prečitajo članek, ki je objavljen na tretji strani.

(Nadaljevanje s 1. strani)

**osnovne frontne organizacije Dol. Toplice, Ajdovec, Smarjeta, Stopiče, Zbure in Novo mesto, ki so imele v zbiranju frontovcev za prostovoljno delo najlepše uspehe, od akti-**

### ... in pomankljivosti

Organizacijsko poročilo pa ni skrilo tudi napak in slabosti dela Fronte v prvem polletju. Predvsem ni bil izpolnjen polletni plan dela, ki smo ga sestavili na letošnjem prvem plenumu v februarju. Klanarina ni pobrana v mnogih organizacijah. Premašo je bilo sej KO OF, o prostovoljnem delu frontovcev pa ni pravega pregleda, dasiravno

### Člani plenuma so sklenili

nato, ko so v referatih tov. Zuglja in tov. Burgerja dobili pregled stanja v organizaciji OF, da je treba dosedanje mrtvilo odpraviti. Zivahnemu se oglašali k besedi in predlagali razne ukrepe. Predvsem so sodelovali pri tem tov. Jože Rojc iz Lopate, tov. Sobar in Pelko iz Dol. Toplice, tov. Mirtič iz Novega mesta, tov. Miha Zupan iz Smarjet, tov. Viktor Zupančič iz Novega mesta in več drugih tovarisev. V razgibano razpravljanje je poseget tudi tov. Bogdan Osolnik in podčrtal glavno nalogu frontnih organizacij v okraju: oživeti in skrbeti za široko, demokratično in nenehno politično delo z ljudstvom. Vse naše delo mora biti prežeto z borbo proti birokratizmu, ki se pojavitva v najrazličnejših oblikah, je poudaril tov. Osolnik, hkrati pa moramo krepiti moralno politično moč enotnosti naših narodov v borbi za mir. V zanimivem govoru je nato razložil članom plenuma tudi delo kongresa Nacionalnega komiteja za obrambo miru in njegovo resolucijo, ki je ponoven dokaz vsemu svetu, da smo za neločljiv mir in enakopravnost vseh narodov in držav na zemlji.

Sledile so dopolnilne volitve, pri katerih je bil v sekretariatu OO OF izvoljen za predsednika okrajnega odbora OF tov. Martin Zugelj, za sekretarja pa tov. Tone Počervina. Z nekaterimi novimi člani je bil dopolnjen tudi izvršni odbor OF.

Biti član okrajnega plenuma je brez dvojna častno priznanje, ki gre najboljšim aktivistom OF. Drugo zasedanje plenuma je v nedeljo znova potrdilo, da je to hkrati tudi odgovorna naloga. Poživitev političnega dela v okraju zavisi od požrtvovanosti članov plenuma, ki so obljubili, da bodo izpolnili svojo dolžnost.

## Za mir, za ohranitev neodvisnosti in za enakopravno sodelovanje med narodi vsega sveta

Pred dnevi so se zbrali v Beogradu člani Nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru, ki so obravnavali vprašanje borbe za mir. Na tem kongresu so sodelovali najvidnejši javni delavci, predstavniki množičnih, družbenih, znanstvenih in kulturnih organizacij ter ustanov, predstavniki Jugoslov. armade in veliko število delovnih ljudi. Kongres je po končanem delu sprejel resolucijo, s katero sporoča delovnim ljudem vsega sveta, da se narodi Jugoslavije s svojo vladjo na čelu posvečajo mirnemu ustvarjalnemu delu za gospodarski in kulturni dvig države, pri čemer grade v njej novo socialistično družbo. V tej veliki borbi za mir zahtevamo, je rečeno v resoluciji, spoštovanje načel enakopravnosti med narodi in državami in svoboden notranji razvoj teh narodov.

Na kongresu je govoril v imenu zvezne vlade tovariš minister Milovan Djilas. Bralcem »Dolenjskega lista« prinašamo del njegovega govorja:

»Naša država — znotraj čvrsta in združena, v kateri ni med politiko vlade in dejanskimi težnjami ljudstva nobene raz-

### Sem in tja po Beli Krajini

Bela Krajina — nekateri jo upravičeno imenujejo »dobra zemlja«, saj je med vojno žrtvovala več, kot pa marsikatera druga pokrajina v Sloveniji — se od 1945. leta naprej ponaša z lepimi gospodarskimi in kulturno prosvetnimi uspehi. Ceprav tudi v Beli Krajini ne manjka prišepetovalec, ki so se nalezli informbirojevske propagande in skušajo z neumnostmi, ki nimajo ne repne glave, begati ljudstvo v izgradnji socializma, Belokranjci nenehno beležijo pomembne zmage.

Najprej bomo s kratkim obrisom podali sliko srednjega šolstva pred vojno in po njej. Kako zanemarjena je bila Bela Krajina pred vojno v tem pogledu in kakšno stanje je danes, bomo zdajte ugotovili:

Da bi mogel biti vsak naš učenec deležen srednješolske izobrazbe, je naša ljudska oblast ustanovila v okraju 6 sedemletkih, in sicer v Adeščih, Dragatušu, Podzemju, Semiču, Suhorju in v Vinici. Te sedemletke so preimenovane v nižje gimnazije. Po dovršenem četrtjem razredu osnovne šole prestopi avtomatično naš učenec v I. razred gimnazije, kjer nadaljuje šolanje. Omogočeno je to prav vsakemu.

Po podatkih iz leta 1938-1939 je bilo v Beli Krajini 4863 šolobveznih otrok. Od teh je obiskovalo tedenje meščansko šolo v Črnomelju, ki pa ni bila enakovredna nižji gimnaziji, 119 dijakov ali 4.1%. Večinoma so to bili sinovi Črnomaljcev in sinovi imovitejših posestnikov. Stevilo šolobveznih otrok znaša letos 3795. Od teh obiskuje srednjo šolo v domačem okraju 1014 dijakov in 183 izven okraja v raznih strokovnih šolah, tako da znaša skupno število srednješolske mladine 1197 ali 31.5%. Niso to suhe številke, ampak dejstva, ki jasno govore in dokazujo dvig našega srednjega šolstva in skrb ter prizadevnost naše ljudske oblasti za prosvetni dvig našega človeka.

Odi skupnega števila srednješolcev prejema štipendijo 780 dijakov in sicer v različni višini, ki odgovarja gospodarski moči staršev. Ako vzamemo, da znaša povprečna štipendija samo 400 din mesečno, tedaj znašajo celokupne štipendije v enem letu 3 milijoni 120.000 din.

Povprečni učeni uspehi na naših šolah znaša 61%. Ni zadovoljiv. Vzroki so različni. Je pomankanje učil in učbenikov, je prekomerna zaposlitev mladine s poljskimi staršev na nujno potrebljivo izobrazbo našega otroka. O vsem tem se bo treba temeljito porazgovoriti na roditeljskih sestankih.

Učiteljstvo se je v polni meri zavedalo zadanih nalog in zastavilo vse sile in znanje za doseganje čim lepih uspehov. Prekomerna zaposlitev učitelja je tudi kriva, da uspehi niso boljši. Dejstvo pa, da bo letos obiskovalo 66 učencev učiteljišče v Novem mestu, daje našemu učiteljstvu krepko moralno oporo pri njegovem težkem delu.

Znameniti Gradični v svojem delu prav nič popustil. Tako so se na seji 21. julija odborniki krepko pomenili o stanju v kraju. Z odkupom belih žit so začeli in dosegli do 24. julija 37% določene količine. Zadali so si nalogo, da mora biti odkup 100% izvršen do 26. julija. Plan jajc se jim zdi previšok. Oddaja mesa bo dosežena in prekoračena. Vprašanje je oddaja krompirja. Suša ga je stisnila, predčasno je dozorel in vnovič začel poganjati. Kakšen bo rezultat teh poganjivk, bomo videli. Tovarš Butala je obljubil, da bo ukrenil vse potrebno, da se čim prej začne z uredivanjem parka na trgu, ki bo posvečen padlim borcem in kjer bo postavljen spomenik ob de-

like, temveč i vlada i ljudstvo predstavlja enotni kolektiv v borbi za mir, za ohranitev neodvisnosti, za spoštovanje pravic drugih narodov in pospeševanje vsestranskega enakopravnega sodelovanja med narodi — stoji kot granitna stena, svetlega, častnega, plemenitega in herojskega lika v poplavi vsakršnih laži, izmišljotin in groženj. Videti je, da mnogi podcenjujejo to notranjo silo nove Jugoslavije, ki se je tako neomajno izpricala v minuti vojni. Pred tem, pa tudi v zadnjih dneh ali treh letih, se nam včasih zdi, kakor da ne bi iz dosedanjih napačnih računov dobili potrebnega pouka. Ni je danes sile, ki bi utegnila streli naše narode v njihovi borbi za neodvisnost in prijateljstvo z drugimi narodi, v dosledni borbi za mir med narodi, za enake pravice malih in velikih narodov, zaostalih in razvijenih držav.

Zato ta skupščina, izražajoč to notranjo enotnost, čvrstost in doslednost naše države v borbi za enakopravne odnose med narodi, hratiči govori svetu resnico o delovnih ljudeh naše države in njihovih predstavnikih, ki se enodušno bore za mir na svetu in za mir na svojih mejah.

seti obletnici ustanovite OF. Neznano jim je, ali so dosegli plan odkupa zdravilnih zelišč, katere odkupuje KZ Podzemelj na mestu domača KZ. Zdi se jim, da sta dva trgovska lokalna v kraju preveč. Poslovna Okrajnega magazina naj bi prevzela tudi poslovanje Kmetijske zadruge ali obratno. Pridobili bi na ta način lokal za gostišče, ki bi bilo v kraju zelo potrebno. Tovarš Piletič je zadolžen, da to uredi. Operarna ne deluje kot bi bilo treba. Na svinčih manjka strešna opeka in tudi posmanjkanje delovne sile je občutno.

Vsi odborniki, s tovaršem Malešičem — gasilskim veteranom — so se obvezali, da bodo podpisali po 1000 din ljudskega posojila. Prav tako se bodo potrudili, da doseže njihov kraj najmanj 100.000 din posojila.

V Gradac prav vse množične organizacije uspešno delajo. Sestanke imajo redno. V okraju obstaja tudi KUD, ki po zalogi učitelja tov. Kunaverja prav dobro deluje. Prebivalci redno prebirajo časopise. V razmeroma malih vasi — Gradac šteje 50 hišnih številk — je 20 radijskih aparatorov.

Tudi na Sinjem vrhu ne dremljajo. Na zadnji seji KLO, čigar član je tudi tov. Kobetič, ki se je leta 1947 vrnil iz Amerike, so se kar zares porazgovorili. Tudi zastopniki množičnih organizacij so sodelovali pri seji. Seja je predvsem obravnavala gospodarska vprašanja. Toča jim je letos precej računov prekrižala, saj je bila tako, da je marsikateri pastirček pribeljal domov s krvavečo glavo. Ljudstvo tega kraja je nezadovoljno s Kmetijsko zadrugo, ker nima takih predmetov, ki bi jih lahko kupili z zdravilnimi zelišči. V tem je tudi vzrok, da ni akcija za nabiranje zdravilnih zelišč imela večjega uspeha. Tudi za oddane svinjske kože niso dobili v zameno usnja. Tak način poslovanja zadruge prav gotovo ne bo koristil nadaljnemu zbiranju svinjskih kož. — Z ljudskim posojilom ne bodo zaostajali za ostalimi kraji v okraju Črnomelj. Pravijo, da tudi kmet spoznava pomen in koristi ljudskega posojila. Zrtvam fašizma nameravajo postaviti dostojen spomenik. Davke redno plačujejo, ker se dobro zavedajo svoje dolžnosti do države, le eno belo vrano imajo med seboj: posestnik Krupič iz Drag spada med najbolj imovite ljudi v kraju, je pa inajbolj nereden pri plačevanju davkov. Za leto 1949 je še za 5962 din v zaostanku.

Skrb Okrajnega pionirskega štaba zavslji vse priznanje, ker je organiziral v Gribljah pionirsko taborjenje. Obiskati pionirje pri taborjenju je užitek. Nasmejani obrazzi in trebušni pasovi pionirjev, na katerih je zaradi dobre im izdatne hrane vedno več luknenj, pričajo, da je taborjenje uspelo in da je skrb odgovornih

## Prometnim nesrečam: ZAPIK!

Spomin na prometno nesrečo na Kandijanskem križišču, ki je terjala življenje kmetice iz St. Jošta, je vsem Novomeščanom še v spominu. Sest otrok je ostalo brez matere, sedmi pod srcem nesrečne žene je zato vred še nerojen umrl. Zalost in jok začuščenih otrok ne bosta nikdar priklicala izgubljene materje, ki je ne more nihče na svetu nadomestiti. Nedavna nesreča s kamonom na gorjanski cesti nad Težko vodo je tudi zavila v črmino dve družini.

Stevilo drugih, manjših ali večjih nesreč, ki niso redike in terjajo materialne žrtve in zdravniško pomoč v bolnišnicah, zahtevajo od vseh nas, ki imamo vsakodnevne opravke po poteh in cestah, da pogledamo štvari do dna in rečemo odločeno: »Zapik!«

Nočemo zvratičati glavno krivido teh nesreč le na voznike motornih vozil, vendar lahko mirne duše povemo, da so prav oni največkrat vzrok. Nesodobne ceste in ulice, grajene v preteklosti, so v našem okraju, posebno pa v Novem mestu, vsem nam resen opomin. So šoferji, ki bi jim človek zaupal zaoblade: svojo odgovorno službo izpolnjujejo vestno, poštano in vredno človeka našega časa, ki se bori za socializem. Sveti Primer takega voznika je šofer OKAP tov. Zupančič. Pri vsej odgovorni in včasih skoraj prepričanih siužbi ne bo nikdar pozabil, da je človek, ki ga srečuje ali dohitava danes za državo bogastvo, ki se da le težko nadočnadi. Imamo pa tudi take, ki zaslужijo, da bi jim človek snel roke z volana, jih vkljenil in jih poslal tja, kamor spadajo. Ce oni ne spoštujejo svojega bližnjega, tudi ne zaslужijo, da drugi nje spoštujejo. Nedavni primer — zapet v Kandiji — ko je tovorni avtomobil kot za stavo drvel za kolesarjem, ki je s tem, da je vrgel kolo od sebe pod avtomobil sam za las ušel gotovi smrti, zaslubi težko obrisalo. Kdorkoli je za volanom, pa naj bo v takih ali taki službi, in se ne drži prometnih predpisov, ter s tem spravlja v nevarnost

ljudi: na strog zagovor z njim! Za kolejarje velja isto. Ti so še bolj predzni. So taki, ki na prometnih krajinah žele prikazati ljudem cirkusko izvežbanost s kolesom. Neredka slika novomeškega kolesarja ja tale: po cesti gre starček. Kolesar se pripodi za njim brez zvonjenja, se obregne vanj ali ga celo podre; in da bo nesramnost še večja, se mu za nameček še zareži v obraz. Takemu kolo iz rok in ga dati tistem, ki ga bo uporabljal za koristne namene ali pa za zdrav šport.

Krivico bi delali šoferjem in kolesarjem, če bi valili vso krivdo za nesrečo le na nje. Imamo pešce, ki se včasih vrtijo kot pijane muhe, da spravijo iz ravnotežja še takoj vestnega šoferja. Mislim, da ne bo zamere, če ponovimo besede ne samo enega šoferja: »Kokoš, krava in klepetava ženska na cesti, je najmanj zaželeno srečanje!«

Vse to velja tudi za voznike s konji, kramami, voli — predvsem pa z mulami. Ti zadnji se včasih po najprometnejših ulicah takoj zakade, kot da bi imel vajeti v rokah sam Elija.

Ne bo napak, če ob tej priliki opozrimo vse tiste, ki v pogostih prilikah počenjajo z motornimi kolesi tak nepotreben hrup na cestah, da tudi tistem, ki ima žive popolnoma zdrave, to preseda. Vsi tisti, ki odgovarjajo za red na cesti, se pa naj ob teh prilikah znajdejo na mestu in urede s kalici miru takoj, da bo prav.

Velja za vse nas: upoštevajmo cestne, odnosno prometne predpise, spoštujmo svojega bližnjega. Nagrada za opreznost bo velikanska: utihnil bo jok in posušile se bodo solze zapuščenih otrok, družini bo ostal oče, mati ne bo objokovala izgubo edinca, in mi sami bomo močnejši v tako težki bitki za našo srečo, kakršno bijemo tudi mi v novomeškem okraju.

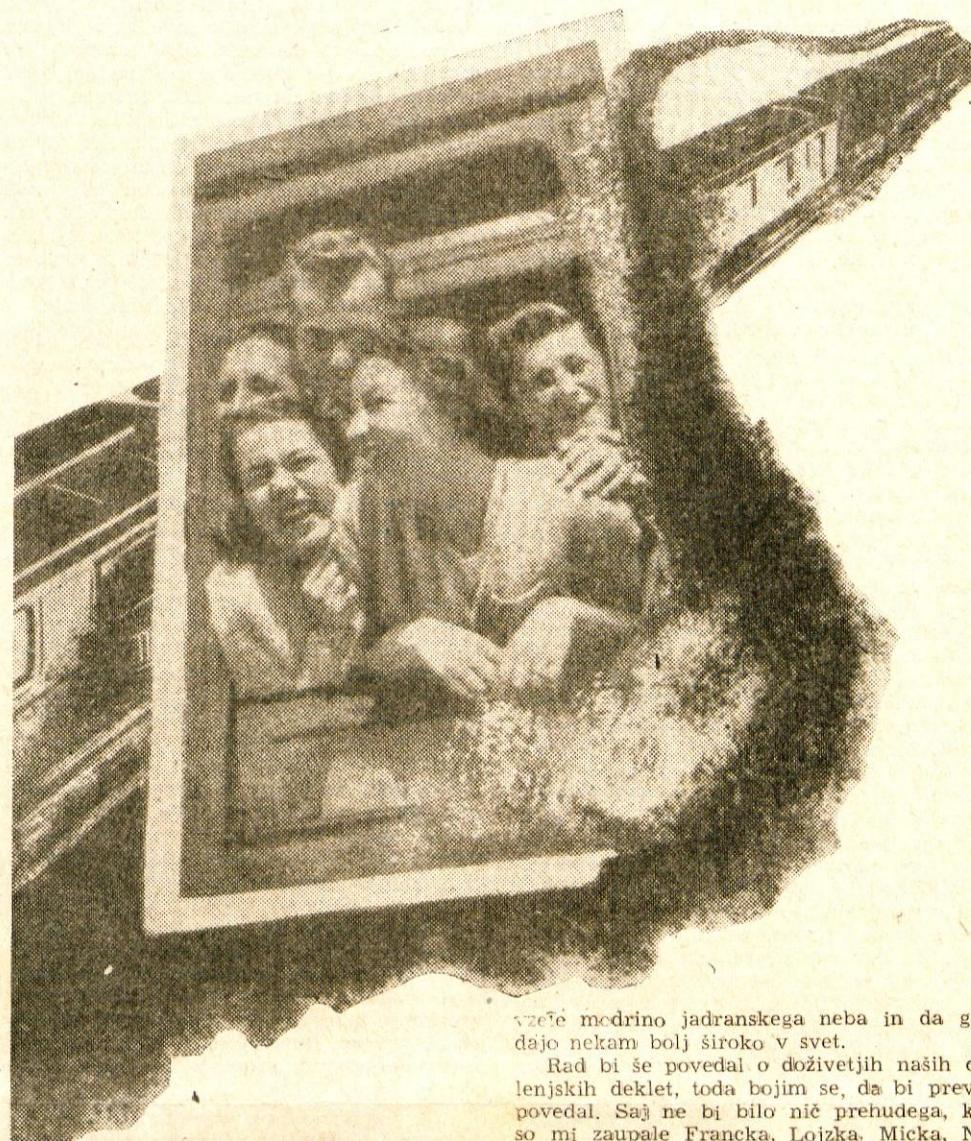
Se enkrat: prometnim nesrečam in ka-lilcem miru zapik!

S.

boža na vse pretege; hrana, ki jo pa terja voda v poletnih dneh, je bila zame in za otroke dobra in dovolj izdatna. Verjetno — tovarišica Jankovičeva je združila s pogledom po mojem močnem telesu in se nasmejala: »Bi tebi ne zadostovala. Prepričana pa sem, da s Hvara, kjer sem preživelataliko prijetnih ur z mojima nasmejanima otrokom, ne odhaja nihče lačen! Letošnje počitnice so bile za nas vse tri resnčni oddih!«

Upajmo, da bo v petem letu petletke, ko se bomo z novim korakom približali cilju, tudi v Dobrni drugače. Privoščite tudi v Dobrni utrujenemu človeku oddih, kakršnega krvavo zasuži!

Z besedo sva se spoprijela tudi z otrokom Jankovičeve. Ni mi znal veliko povedati, le to je rekel, da je tehnica zahtevala ob vrtniti z dopusta, ko se je tehtal, en utež več. Zdelo se mi je tudi, da so njegove oči pri-



## Za devizo in za našo — žejo!

Tri novomeške frontne brigade, ki so v našem slavnem Rogu dobile priznanje za svoje veliko delo, so s svojimi uspehi povedale, da smo tudi ljudje iz novomeškega okraja čvrsto povezani z našim petletnim planom in da nočemo zaostajati za drugimi prvorodci socializma. Zadoščenje, ki ga danes imajo frontove teh treh brigad, ni majhno, še večje pa bo, ko bomo gledali v teh dneh »hmeljarie«, ki bodo na Stajerskem obirali sad, ki nam tako prijetno hladni žejo v vročih poletnih dneh in prinaša tako dragocene devize za naše gospodarstvo: hmelj!

Obiranje hmelja ne terja žuljev, le dobre volje je treba in če se zraven doda tudi dobro plačilo za delo in bone, s katerimi se bodo obiralcji lepo in toplo oblekli za zimo, bo vrisk ob dobri hmeljski letini še bolj sproščen.

Naš novomeški okraj bo dal dve sto frontovcev za obiranje hmelja. Prijavilo se jih je že lepo število in kakor kaže, bo vsak čas dosežena določena številka. Lahko delo ne kljče čvrstih moških mišic, zato bodo brigade sestavljale predvsem ženske in mladina. Članice AFZ bodo znova dokazale, da je njihovo zaupanje v naše državno vodstvo čvrsto.

Na svidenje v prelepi Savinjski dolini.

Lojze.

Tako uživamo Dolenjci na Stajerskem sloves dobrih obiralcev hmelja. Letos bomo znova dokazali, da smo take pohvale vredni. Brez lojtrniških voz, z vlakom in kamioni se bomo prismejali hmeljskim nasadom, jih obrali in za drugo leto sami sebi natočili zvrhano kupo dobrega piva.

Velja: naš novomeški okraj bo dal dve sto frontovcev za obiranje hmelja, v prepričanju, da ne bo za nami zaostal ne trebanjski ne črnomeljski okraj. Med Stajerci, ki nas bodo sprejeli in poskrbeli, da ne bomo dobrega lačni pa bomo potrdili, da nam ni samo za lepe denarce in bone, ampak tudi za to, da ne ostane nobeno zrnc hmelja na kolu.

Na svidenje v prelepi Savinjski dolini.

Lojze.

## Na počitnice...

Roman z nasmehom nadaljuje: »Teže jih je bilo pripraviti in navaditi na »Putnik«, kakor pa piščeta odvaditi od koklje. Zdaj že kar gre. Pripricale so se, da na ta način same sebi napravijo uslugo. Saj bo šlo!«

— Roman, jaz bi rad...«

— Vem, kaj bi rad. Poslušaj: do 24. julija je s posredovanjem naše poslovvalnice izkoristilo svoj letni dopust 124 delavcev, 103 na-mesčenci, 22 gospodinj in 12 otrok. Žal mi je, da ti ne morem povedati vtiče in doživetja vseh teh 261 letovičarjev, da bi spoznal, kako so preživel letni dopust. Opazjam jih, da imamo v naši poslovvalnici knjigo, v katero naj zapišejo svoja doživetja, zadovoljstvo ali pa upravičeno pritožbo, pa nam malokdaj ustrezte. Ne vedo, da bi s tem sami sebi pomagali: mi bi poskrbeli, da bi se nevšečnosti, ki so se zgodile na potovanju in v hotelih, drugo leto odstranile. Zato smo tukaj, saj vendar služimo sami sebi in naši udobnosti na oddihu. Imamo tudi lepo število takih, ki vedo, da imajo pravico do pričožbe in pa to pohvale. Profesorica Jankovičeva...«

Na ulici sem jo srečal in jo pobaral o dogodkih na Hvaru, kjer je s svojima dvema otrokoma preživel počitnice.

»Kaj naj vam povem — mi s prijaznim razumevanjem odgovori socialistična vzgojiteljica ne samo mladih, ampak tudi nas starejših ljudi. Imeli smo se lepo. Res! Morje je že samo po sebi radodarno, saj človeka

stoto in neomajno. Pa tudi sama vzejena Stajerska je kar se da privlačna s svojo značilno lepoto Obiranje hmelja bo na pol izlet. V spominu so mi besede Stajerca iz Savinjske doline, ki mi je med vojno nudil prenočišče in jedi. »Dolenjce imam najrajši za obiranje hmelja, ker so pridni, pošteni in vedno dobre volje!«

Tako uživamo Dolenjci na Stajerskem sloves dobrih obiralcev hmelja. Letos bomo znova dokazali, da smo take pohvale vredni. Brez lojtrniških voz, z vlakom in kamioni se bomo prismejali hmeljskim nasadom, jih obrali in za drugo leto sami sebi natočili zvrhano kupo dobrega piva.

Kersnikovega Jožeta, člena kmetijsko obdelovalne zadruge, ki je preživel dopust v Opatiji, sem dobil pri delu na polju. Njemu ni moglo Jadranovo sonce dati barve, saj je v letošnji vročini nudilo tudi slovensko nebo. Cloveku, ki ima opravka na polju še odveč. Njegov zobje, ki se sedaj še niso spoprijaznili z zobno pasto, so se klubljajo. Jožetovi napaki nekam vražje belili zaradi ogorelosti obraza ko je rekel z nasmehom: »Sprva sem bil kar neroden med ljudmi, ki so bili tako »nobel« in razposajeni na Opatijskih ulicah in ob morju. Ko pa sem sam se pogledal, sem videl, da sem tudi jaz v čednem oblačilu — kupil sem ga z nagradom, ki sem jo lansko leto dobil — in da moja koža ni prav nič drugačna od ostalih letovičarjev, pa sem se koj privadol. Saj je morje zato na svetu in sonce zato sije, da ga vsi enako občutimo. In tisto uro sem začel uživati. Tudi prijatelje sem si pridobil. Najbolj zadovoljen sem pa bil, ko sem dobre pol ure proč od glavnih kopališč našel skrit kotiček. Takrat sem se selek in oblek v obliko, s kakršno me je rodila mati ob mojem rojstvu. Se nikdar v življenu nisem tako močno občutil narave, kot tam doli v Opatiji. Tiste dni sva si z naravo pogledala načravnost v oči. Tega dopusta ne bom pozabil. Veselim se prihodnjega!«

Besede kmeta Kersnika so povedale vse in jim ni kaj dodati. Le to bi mu odgovoril, da sem jih od srca vesel in da želim, da bi ga kmalu vsi dolenjski kmetje mogli posmetati.

Je pa nekaj dopustnikov, ki niso prinesli povsem zadovoljnih obrazov s počitnic. Tako se je enemu izmed njih dogodilo v Dobrni v nekem hotelu, da niti rjuhe ni imel na postelji. Tudi postrežba ni odgovarjala človeku, ki se v letu žrtvuje, trudi in muči.

vezet medrino jadranskega neba in da gledejo nekam bolj široko v svet.

Rad bi še povedal o doživetjih naših dolenskih dekle, toda bojim se, da bi preveč povedal. Saj ne bi bilo nič prehudega, kar so mi zaupale Francka, Lojzka, Micka, Nežika in deset drugih, ker ni bilo nič drugega, kot vroč pogled, ki ga zahteva vroče nebo, smeha na kmepe in pa koš razglednic, ki se danes obiskujejo novomeški okraj z vseh strani Jugoslavije.

Lepo je bilo letovičarjem z Dolenjske, zato se tudi Roman pri »Putniku« tako zadovoljno smeje, ko mu pripovedujem svoje razgovore z ljudmi.

Napiši tudi to, da »Putnik« ne obstoji samo za počitnice, ampak ima zvrhano narocje lepih izletov na vse strani naše domovine. Za seboj imamo letos že kar lepo število izletov: Planica, izlet »14 dni po Jugoslaviji«, ki so ga izkoristili študenti Ekonomskega tehnikuma po uspešni zaključitvi študija, in še dosti drugih. Trideset jih je vseh skupaj. Za enkrat je najvažnejši bližnji izlet, ki ga bomo napravili 13. avgusta. Zelimo, da se tega izleta udeleži čim več kmetov, saj smo ugotovili, da je tudi našemu kmetu morje pri srcu. Udeležba bo prav gotovo številna: zanimanje ranj je že sedaj izredno veliko. Množične organizacije po vseh — posebno organizacija AFZ — naj se potrudijo in obveste ljudi o tem ugodnem izletu v eno najlepših mest na našem Jadranu. Voznina bo nizka, menda le 195 dinarjev za osebo. Dolenjci tudi malo vedo o brzovlaku, ki hiti hodom vozovnico pri »Putniku«, bo prispeval na Reko in v Beograd. Vozovi teh vlakov so številčni, in če si potnik priskrbi pred odpočit na cilj potovanja. Napiši to ljudem!«

Roman bi še pripovedoval, pa nima on časa ne jaz. Majdi in njemu hvaležen odhajam iz »Putnikove« poslovalnice, prepričan, da ni v Novem mestu ali okolici kulturne postrežbe, kot ravno pri »Putniku«. Primer vsem ostalim! Grem skozi novomeški ulični prah, ki ga ni nikdar konča, zaživim z vsemi tistimi, ki bomo šele izkoristili dopust in komaj pričakujem uro, ko bo na novomeški postaji zavrskala lokomotiva tako lepo, kakor ne zna noben instrument ne noben glas: »Na počitnice!«

## Požar v Gambišču

23. junija 1950. je v popoldanskih urah izbruhnil požar pri posestniku Jožetu Zupančiču iz Gambišča št. 5 KLO Vel. Gaber, okraj Trebnje. Zajel je celotno gospodarsko poslopje. Zgorelo je tudi poljedelsko orodje, eno tele in prašič. Ogenj je planil tudi na gospodarsko poslopje Janeza Fortuna in mu uničil gospodarsko ter stanovanjsko poslopje z vsem gospodarskim in poljedelskim

orodjem, tri glave živine, ovco in štiri prašiče. Pri reševanju živine je postal žrtev ognja tudi gospodar Janez Fortune.

Vzrok požara še ni ugotovljen. Skoda znaša nad en milijon dinarjev.

Vse premalo je previdnosti in budnosti pred požari. Starši! Ne dopuščajte, da se vaši otroci igrajo z vžigalicami in odprtima ognjem!

## Malodušnost stanovanjske komisije pri MLO NOVO mesto

Eno najtežjih in najbolj perečih vprašanj Novega mesta je vsekakor stanovanjsko vprašanje. Ljudi, ki dajejo vse svoje sile po tovarnah, podjetjih in ustanovah, mineva dobra volja, ko zapuščajo toriše svojega odgovornega in težkega dela ob spominu na stanovanje, kjer se včasih — po domače pogledano niti zlekni ne morejo.

Mestna stanovanjska komisija s tovarišem Zbačnikom na čelu stoji pred izredno težko nalogo: omiliti stanovanjsko stisko, nuditi delovnemu človeku kolikor toliko prijeten kotiček in mu pomagati, da bo jutrišnji dan sposobnejši in bolj spočit priel v roke nove naloge, ki z vseh strani silijo vanj. — Ce kritično pogledamo to stanovanjsko komisijo, ugotovimo, da ji delo ne gre tako izpod rok, kot bi v danih razmerah lahko šlo.

Se pred tovarišem Zbačnikom — takrat je načeloval stanovanjski komisiji tovariš Kralj — je počivala v Ragovski ulici prijetna sobica skoraj pet mesecov osamljena, ljudje pa so odhajali iz pisarne mestne stanovanjske komisije napol obupani, ker so jih Kraljeve besede: »Ni praznega prostora!« — surovo porivale skozi vrata na ulico. Podobne primere presneto dobro poznajo vsi tisti, ki so imeli opravka v tej pisarni.

Od Kralja pa do danes se ni kaj prida izpremenilo. Nihče ne očita tovarišu Zbačniku, da ne dela in da si ne beli las, očitamo mu pa upravičeno, da nima tistega pravega čuta, s katerim bi v marsikatem primeru odvzel delovnemu človeku težko skrb. Ni dovolj sedeti v pisarni, pisati odločbe in živeti odmaknjen od stvarnega stanja iskalcev stanovanj, kot severni tečaj od južnega tečaja. Potrebno je zaživeti z ljudmi, poznati vsa stanovanja v mestu in okolici, skupaj z vsemi članji stanovanjske komisije delati načerte, kako in na kakšen način bi se vsaj malo izboljšalo stanovanjsko vprašanje. Res je to trdo vrašanje in težka naloga, res je pa tudi, da bi to vprašanje s tesnejšo povezano z družinami, napravilo krepal korak naprej. Treba je s čim večjo velikodušnostjo delati ne samo v pisarni stanovanjske komisije, ampak tudi na terenu med ljudimi.

Pokažimo tovarišu Zbačniku s prstom na nekaj primerov, kot dokaz za naše upravičene očitke. Naj sprejme to kot resno željo prizadetih družin, da mu pri tako odgovornem delu tudi pomagajo.

Ce pride kdo od uslužencev Okrajnega ljudskega odbora k njemu, mu potoži o nemogočem stanovanju in prosi za boljšega, dobri kratek odgovor: »Je zakon, in na osnovi zakona so ustanove dolžne, da same skrbe za stanovanja svojih uslužencev!« Kako pa je z lokalnimi gradnjami, ve tovariš Zbačnik prav dobro, ker drugače ne bi za stanovanja uslužencev Mestnega ljudskega odbora vse lepše skrbel, kot pa za druge upravičence. Medtem so se nekdo stiska v stanovanju, ima Mestna stanovanjska komisija rezervirano stanovanje za uslužence MLO.

## P I Š E J O N A M

Ze veste?

**»U Budimu gradu čudno čudo kažu...«**  
(Hrvatska narodna)

No, prosim vas, ne samo v Budimu. Tudi v našem mestu, ki je staro, ne novo. Kaj v Budimu! Tam so samo posejali projo, da je zrasla »mišu do kolena, žabi do ramena«, pri nas so pa vse večja čuda. Najnovejša, s področja higiene, živiljenjske varnosti in velemestne estetike in še marsikaj. Kaj res še ne veste? Izvolite, natočim vam nekaj kapelj prstnih novic; poživile vas bodo kot rujni trškogorec. Samo nekaj, prosim, da ne boste od prehuhid presenečen... no, torej:

1. Ostro je ukazano in na svitlo dano, da smejo motorna vozila vseh oblik in vseh vrst šoferjev voziti z brzino **največ!!** pet kilometrov na uro skozi edino mestno prometno ulico. Za prekršek huda kazen. Pozorno oko bo vražje pazilo na križiščih... In zdaj bodo vozače tako strašno hudo prijeli? Baje mesto ne potrebuje takih gostih oblakov prahu, pomislite! Celo to je vzrok, ker je ulica ozka in čudno zavita, in ker je mesto pač — metropola. Hudimana, smo pa tiči, a!

2. S taisto ostrino se bo prijelo naše vrhunske akrobe-motoriste, ki drvijo, kot bi kje zavohali pijačo. Pol urna muzika pod okni, ki jo strokovno izvajajo lepo mirno stoječi motorji, se zaradi nemuzikalnega čuha meščanov zabranji. Eh, kar škoda!

3. Prečna pct za pešake na Kapucinskem trgu bo spretnim in nerodnim kolesarjem odvzeta, navzlic temu, da tako varietejsko sučejo svoje vozilo med množico ljudi, in ceprav še ni bilo smrtnega primera, ki bi

Vzemimo samo en primer, ki pa ni osamljen: za tovariša Žiberta, ki ima že solidno stanovanje, ima stanovanjska komisija rezervirano drugo stanovanje, z druge strani so pa vse prošnje tistih, ki čakajo na stanovanje po dve leti, bob ob steno. Podpredsednik Okrajnega ljudskega odbora tovariš Smid, je kljub svojemu odgovornemu delu in trudu, ki ga vsakodnevno žrtvuje borbi za boljšo bodočnost nas vseh, stisnjen s štirimi člani družine v sramotno stanovanje v Sukljetovali ulici. Ta odnos do tovariša Smida in do številnih drugih od strani stanovanjske komisije zasluži obsodbo, ki naj pouči odgovorne, da se z družinami delovnih ljudi tako ne ravna. Dvomimo, da so tovariš Zbačnik in ostali v komisiji pogledali v stanovanje tov. Smida, dvomimo tudi, če bi se hotel kdaj izmed njih vseliti v tako stanovanje.

Ce se mačka ponesnaži, jo najlažje odvadimo te navade s tem, da ji potisnemo nos v kupček, ki ga je pustila za seboj v stanovanju. Zato ne bi bilo napak, če bi člane stanovanjske komisije pri MLO Novo mesto za nekaj časa preselili v stanovanje, kakršno je stanovanje tov. Smida. Prepričani smo lahko, da bi se skrb za izboljšanje stanovanj s tistem trenutkom podvojila.

Imamo tudi stanovanjsko komisijo II. stopnje s tovarišem Urhom na čelu. Ta naj bi rešila pritožbe, ki jih napravijo upravičenci, kateri so doživelji krivico na mestni stanovanjski komisiji. Tako bi dobili saj nekaj zadoščenja za vsa tista neuspešna pota od Poncija do Pilata. Pa ni tako. O tem se je prepričal tovariš Pirc, tajnik OLO Novo mesto, ki mu že preseda tako nevestno poslovanje stanovanjske komisije pri MLO Novo mesto. Tov. Pirc je pri tov. Urhu ugotovil, da so nekateri pritožbe neupravičene in dal nalog, da se jih zavrne. S tem bi namreč bile dve družini rešeni dvomov: tista, ki čaka na stanovanje in tista, ki ne ve ali se bo morala izseliti ali ne. Stanovanjska komisija II. stopnje je šla preko naloga tov. Pirca. Pritožbe so še naprej ležale neresene brez obzira na čakanje ljudi, ki so komaj čakali na rešitev pritožbe. Tako poslovanje stanovanjske komisije II. stopnje jemlje iz src iskalcev stanovanj poslednje upanje in pa tudi zaupanje, ki bi ga ta komisija moral imeti.

Da ponovimo: stanovanjska stiska ne bo rešena z odločbam in pisarni, ampak v stalnem stiku z družinami, ki so brez stanovanj ali pa v stanovanjih človeka nevrednih. Biti prijatelj, pomeni pomagati ljudem, ne pa da se jih grobo brez občutka odgovornosti in dolžnosti zavrne in s tem jemlje veselje do dela, ki ga danes terja od vseh nas borba za socializem. V primerih grobe kršitve dolžnosti od strani stanovanjske komisije, v primerih protekcije in podobnega, pa naj se stanovanjska komisija s tovarišem Zbačnikom pokliče na odgovor.

morda bil za prepoved zadosten vzrok. Večerji pravijo, da kolesarji lahko peljejo po cesti. Menda je tudi po drugih mestih tak red, zato še mi nočemo ostati zaplankarji.

4. Ulice bodo včasih polili, da se »vodni voz« prezrači. Sment, razvijamo se!

5. Blagoglasno kruleči tenoristi in basisti, srni prijatelji Vika Ložiča, ponoči po mestu ne bodo smeli prirejati koncertov, razen pod odoje. (Ali ne bo to v kvar pevskovske kulturi?)

No, drugič spet kaj. Ali verjameš vse to, me boste vprašali. Prosim, odkod ta vaš utemeljeni dvom? Ce verjamem? No... potlej sem se pa zbudil!

### UNICUJMO POLJSKE MISI!

Kdo ne pozna velike škodljivice naših polj — poljske miši, ki se je zelo razpasla? Na pridelkih se pozna, da so napravile letos posebno veliko škode. Naša krompirišča so že zaradi suše precej ogrožena, zdaj preti pa še poljska miš. Zato je nujno potrebno, da začnemo to golazen uničevati.

Poledelski strokovnjaki, ki imajo bogate izkušnje pri pripravah strupov za uničevanje poljskih miši, priporočajo, da se poslužimo barijevega karbonata. Na razpolago ga je dovolj.

Kakšen je barijev karbonat, kako se pripravi, da je uspeh uničevanja uspešen?

Barijev karbonat je bele barve. Pripravimo pogačo iz 1 kg barijevega karbonata in 4 kg koruzne, pišenice ali ržene moke. Dodamo še malo kvasa in primerno količino vode, da napravimo testo. Vodi primešamo nekoliko malinovega ali borovničevega soča, da je pogača polbarvana; to storimo iz

previdnosti, da ne bi zastrupljene pogače jedel človek. Testo trdo zapečemo in razrežemo na koščke (približno lešnikove velikosti). Koščke pogače ovlažimo s posnetim mlekom. Preden začnemo pokladati vabo v mišje rove, zagrnmemo odprtino z zemljo. V vsakou novo luknjo položimo čim globlje 3 do 4 koščke pogače.

Ker imajo miši zelo razvit voh in se človeka bojijo, ni priporočljivo, da pogače prijemamo z golimi rokami, ampak polaganmo koščke z žlico in čim globlje. Po polaganju zastrupljene pogače pustimo luknje odprte.

### KJE JE NAS CEMENT?

Tako sprašujejo vaščani iz Zafare pri Žumberku. Radji bi vedeli, kje je obtičal cement, ki jim je bil nakazan, da bi s prostovoljnimi delom uredili in zajezili »Bič« pod vasjo in s tem dobili higieniko urejen studenec živina pa korito za napajanje.

Na masovnem sestanku, ko so razpravljali o odkupu masti in mesa, so sprožili tudij vprašanje cementa. Zafarčani so pripravljeni, da z lastno delovno silo in prostovoljnimi delom zajezijo studenec in si s tem izboljšajo živiljenjske pogoje. Cement jim je nakazan, toda ne morejo ga dobiti. Vaščani so že pritiskali na kljuko pri OF, ki žal še do danes ni ničesar urenil, čeprav je dolžan, saj je v svoj program prostovoljnih del vnesel gradnjo tega vodnjaka. Upamo, da ta koristen načrt ne bo ostal samo na papirju, temveč bo uspešno končan. Morda bi bila Ljudska inšpekcijska tako korajna ali pa Kontrolna komisija, da bi razvozila gorički vozil in razčistila vprašanje, zakaj si Zafarčani s prostovoljnimi delom ne morejo urediti vodnjaka, ki jim je že iz higieniških vzrokov zelo potreben.

### Vaščani.

### IZ ZIVLJENJA SENTPETRSKE MLADINE

V nedeljo dne 23. julija je bila v St. Petru odigrana prijateljska nogometna tekma med mladinsko reprezentanco St. Petra in reprezentanco kolonije, ki že dalj časa tabori pri Otočcu. V tem srečanju je reprezentanca počitniške kolonije iz Kranja zasluženo zmagala z rezultatom 4:2. St. Petersko moštvo mora gostom priznati, da so igrali bolje in da so bili v igri bolj poverni, kot domačini.

**Fizkultura - Šport - Šah**

**Plavači, skakalci in veslači so se pomerili**

Delavni fizkulturniki novomeškega športnega društva »Krka« so nas preteklo nedeljo presenetili. Plavalna sekacija je priredila prve letošnje plavalne tekme, združene s tekmovanjem veslačev, skakalcev v vodo in z waterpolo tekmo, prvo po osvoboditvi. Kajub slabemu vremenu, ki pa se je po naluhi hitro spremenilo v krasen popoldan, se je na obrežju Krke zbral lepo število ljubiteljev vodnih športov. V kopališču, ki ga je postavila novomeška garnizija JA, so se zbrali športniki »Krke« in pripadniki JA. Navdušeni gledalci so zagorele fizkulturnike toplo pozdravili.

Najprej so se pomerili plavači in dosegili sledeče uspehe:

**Mladinci** 100 m prsno: Lapajne 1,31,4; 50 m prost: Barborič 0,39.

**Mladinke** 100 m prsno: Mušet 2,03.

**Ciani** 50 m metuljček Lenart 0,46,6; 50 m hrbtno Labanc (JA) 0,48,3; 100 m prosto Rotor (JA) 1,45; 100 m prsno Saranovič (JA) 1,57,3.

**Stafeta** 4 × 50 m: »Krka« (Lapajne, Valič, Pintar, Smerdu) 2,51.

Proga plavačev je bila pravzaprav dolga

Istega dne so se v Domu Ljudske prosvete pomerili mladinci v šahu. Zmagali so St. Peterčani z 11:7.

Kakor nogometna tekma, tako tudi srečanje v šahu ni bilo dovolj organizirano, kar je krivda mladinskega aktiva St. Peterčani, ki je tudi napovedal tekmovanje. Vse to ima velik značaj za razvoj fizkulturne in šaha pri nas ali kar je najbolj važno, da so srečanja v veliki meri pripomogla k zbljanju mladine in da se mladinci počitniške kolonije ne bodo počutili osamljeni, kakor na odmoru, tako tudi na vseh akcijah, ki jih imajo v eni skupni največji akciji: akciji za zgraditev boljšega življenja sedanjam in novim generacijam.

St. Peterskemu mladinskemu aktivu pa naj bo to v pouk za nadaljnjo krepitev mladinske organizacije, ker se je na teh srečanjih pokazala strnjenost in volja za fizkulturno in kulturno delo. Smatram, da je delni neuspeh dela, ki ga ima St. Peterski mladinski aktiv, veliko krivo tudi to, da nismo bili sposobni oceniti razpoloženje in enotno voljo naše mladine, ki naravnost želi, da se politično in kulturno vzdigne.

Prepričan sem, da bodo mladinci počitniške kolonije iz Kranja kaj več povedali o vtiših, ki so jih dobili iz svojega logorovanja pri Otočcu in to ne samo nam, temveč tudi vsej mladini preko »Dolenjskega lista«.

F. G.

### NASA KONJEREJA

Kako se naša ljudska oblast trudi tudi za dvig naše konjereje nam kažejo zlasti plemenilne postaje, ki jih je letos mnogo več, kot druga leta. Tudi Mokronog ima letos plemenilne postaje, kar do sedaj še ni imel. Kmetje Mokronoga, okolice in iz oddaljenih krajev se poslužujejo plemenilne postaje. Občutijo skrb ljudske oblasti in so ji hvaležni, kar sem posnel iz pogovorov z mnogimi kmeti.

Vodja plemenilne postaje v Mokronogu je tovariš Luzar Vinko, ki skrbno oskrbuje konje in se popolnoma zaveda svojih dolžnosti. Hlev je vedno čist, konji snažni in imajo red. Tovariš res vestno opravlja svoj posel in je lahko za zgled vsem ostalim vodjem plemenilnih postaj.

Možek.

Vodja plemenilne postaje v Mokronogu je tovariš Luzar Vinko, ki skrbno oskrbuje konje in se popolnoma zaveda svojih dolžnosti. Hlev je vedno čist, konji snažni in imajo red. Tovariš res vestno opravlja svoj posel in je lahko za zgled vsem ostalim vodjem plemenilnih postaj.

Pri skokih v vodo sta se odlikovala s krasnimi in natančno izvedenimi skoki predvsem tovariša Smerdu in Colarič. Da nismo brez naraščaja, so potrdili mladinci in pionirji. Prireditev so zaključile veslaške tekme. V dvojkah sta zmagala Karel Adam in Miro Thorževski, v tekmovanju sandolinov pa Marjan Lenart.

V nedeljo 13. avgusta bo v Novem mestu Dan vodnih športov s celodnevnim sporedom. Na zanimivo prireditev vabimo plavače in čolnarje iz vseh krajev Dolenjske!

A.

**Sosedu iz privatnega sektorja.** Z imenom na dan ali pa — stop! Brezimih dopisov se »Dolenjski list« otepa. Ce vse tisto, kar si napisal, drži, imej ta ponos, da se tudi podpišeš. Ali bi ti verjel nekomu, ki bi ti obrekoval ženo in se ne bi podpisal v pismu. Ne bi! No — tako je tudi pri nas.

**Ježek.** V našem uredniš